

KÖZBENJÁRÓ IMÁDSÁG

EVANGÉLIKUS EVANGÉLIZÁCIÓ

KÖZBENJÁRÓ IMÁDSÁG

TÚRÓCZY ZOLTÁN

HAT IGEHIRDETÉSE

EVANGÉLIKUS EVANGÉLIZÁCIÓ BUDAPEST, 1949.

Felelős kiadó: Csepregi Béla.

Sylvester, Bp., Hermina-út 51. F. v. Schlitt H.

EGY VÁROS SORSDÖNTŐ NAPJAI.

I. Mózes 18:16–33.

16. Azután felkelvén onnan azok a férfiak, Sodoma felé tartanak vala. Ábrahám is velök méne, hogy elkísérje őket.

17. És monda az Úr: Eltitkoljam-é én Ábrahámtól, amit tenni akarok?

18. Holott Ábrahám nagy és hatalmas néppé lesz; és benne megáldatnak a földnek minden nemzetségei.

19. Mert tudom róla, hogy megparancsolja az ő fiainak és az ő házanépének ő utána, hogy megőrizzék az Úrnak útát, igazságot és törvényt téven, hogy beteljesítse az Úr Ábrahámon, amit szóltott felőle.

20. Monda azután az Úr: Mivelhogy Sodomának és Gomorának kiáltása megsokasodott, és mivelhogy az ő bűnök felettébb megnehezdedt:

21. Alámegyek azért és meglátom, vajjon teljességgel a hozzám felhatott kiáltás szerint cselekedtek-é vagy nem? tudni akarom.

22. És elfordulának onnan a férfiak, és menének Sodomába: Ábrahám pedig még az Úr előtt áll vala.

23. És hozzájárula Ábrahám és monda: Avagy elveszted-é az igazat is a gonosszal egybe?

24. Talán van ötven igaz abban a városban, avagy elveszted-é, és nem kedvezel-é a helynek az ötven igazért, akik abban vannak?

25. Távol legyen tőled, hogy ilyen dolgot cselekedjél, hogy megöld az igazat a gonosszal, és úgy járjon az igaz mint a gonosz: Távol legyen tőled! Avagy az egész föld bírāja nem szolgáltatna-é igazságot?

26. És monda az Úr: Ha találok Sodomában a városon belől ötven igazat, mind az egész helynek megkegyelmezek azokért.

27. És felele Ábrahám, és monda: Immár merészkedtem szólni az én Uramnak, noha én por és hamu vagyok.

28. Ha az ötven igaznak talán öt híja lesz, elveszted-é az öt miatt az egész várost? És monda: Nem veszem el, ha találok ott negyvenötöt.

29. És ismét szóla hozzá és monda: Hátha találatnak ott negyvenen? És monda Ő: Nem teszem meg a negyvenért.

30. Mégis monda: Kérlek, ne haragudjék meg az én Uram ha szólok: Hátha találatnak ott harmincan? És Ő felele: Nem teszem meg, ha találok ott harmincat.

31. És ő monda: Immár merészkedtem szólni az én Uramnak: Hátha találtak ott húszan? Felele: Nem veszem el a húszért.

32. És monda: Ne haragudjék kérlek az én Uram ha szólok még ez egyszer: Hátha találtak ott tizen? És Ő monda: Nem veszem el a tízért.

33. És elméne az Úr, minekutána elvégezte Ábrahámmal való beszélgetését; Ábrahám pedig megtére az ő helyére.

A világhormányzó Isten

Ábrahám közbenjáró imádságának története nagyon sok botránkozást okozott már. Vannak, akik csak lemosolyogják, de vannak, akik komolyan megbotránkoznak rajta. A botránkozók között nemcsak hitetlenek, hanem hívők is akadnak. Mindkét csoport azon háborodik fel, hogy ez a történet emberré teszi Istent.

Tény, hogy ez a történet egészen embernek mutatja Istent. Isten lejön a földre. Meglátogatja a barátját. Vendégeskedik. Elmondja terveit. Alkudni lehet Vele. Úgy viselkedik, mint a pogány világ istenei és nem úgy, mint a keresztyén világ világhormányzó Istene. Az egyik ember a történet naivságán mulat, vagy az emberi „babonaságon” bosszankodik, a másik azonban hívő szívével félti ettől a történettől az Isten tekintélyét. Azt gondolja, hogy Istennek ez az elemberiesítése megrabolja a világhormányzó Isten dicsőségét.

Nem ez az egyetlen eset, amikor Ábrahámhoz ilyen közel jön az Úr. I. Mózes 15-ben szövetséget köt Ábrahámval és megparancsolja, hogy mutasson be neki áldozatot. Ábrahám elkészíti az áldozati húst, azután *„ragadozó madarak szállanak a húsdarabokra, de Ábrahám elűzi vala azokat. És lón naplementekor, mély álom lepi meg Ábrahámot és íme rémülés és nagy sötétség szálla öreá... és amikor a nap leméne, és setétség lón, íme egy füstölgő kemence és tüzes fáklya, mely általmegyén a húsdarabok között. E napon kötött az Úr szövetséget Ábrahámval.”*

Állítsuk egymás mellé ezt a két megjelenését az Úrnak. A szövetségkötéskor úgy jelenik meg, mint füstölgő kemence és tüzes fáklya. Még álmában is rémület szállja meg tőle Ábrahámot. Közbenjáró imádsága alkalmával egy ember képében jelenik meg, aki elbeszélget vele. Ha megkérdeznénk Ábrahámot, hogy mikor volt előtte nagyobb, dicsőségesebb Isten: akkor-e, amikor füstölgő kemence és tüzes fáklya képében vonult el előtte, vagy pedig akkor, amikor kint a mezőn a Sodoma felé vezető úton elbeszélgetett vele, — minden bizonyosan azt mondaná, hogy nem volt Isten dicsőségesebb és fenségesebb akkor, amikor olyan rémületes formában mutatta meg magát, mint akkor, amikor a mező ösvényén beszélgetett vele ..., csak másképpen mutatta meg magát. Valahogy így szólna: Az első megjelenése után úgy éreztem, le kell borulnom előtte, imádnom kell és ezt mondanom: Szolgád vagyok, Uram! A második találkozás után azt éreztem, hogy le kell borulnom előtte, imádnom kell és ezt mondanom: Szeretlek téged, Uram! Mindkét esetben Uram, dicső Uram, világ felett rendelkező Isten volt Ő előttem.

Ha meggondoljuk, hogy a szolgálatban nincs mindig szeretet, de a szeretetben mindig van szolgálat, akkor azt kell mondanom, hogy nem csak hogy semmit sem veszített dicsőségéből a világkormányzó Isten azzal, hogy barátjává tette Ábrahámot, hanem épp megnövekedett előtte. A távollévő Isten közelvalóvá lett. A trónuson lévő uralkodó, kinek eddig csak parancsoló szavát hallotta, most közel jött hozzá és megmutatta a szívét. Kimondhatatlanul megszerette őt. Sodoma városának sorsdöntő napjaiban úgy látta, hogy a világ sorsát intéző, dicsőségesen uralkodó Isten kimondhatatlanul szeretetreméltó.

Mivel hódítja meg a világkormányzó Isten az ember szívét? Beavatja titkaiba. I. Mózes 18: 17-ben így beszél magában az Úr: „*Eltitkoljam-e én Ábrahámotól, amit tenni akarok?*” Nem titkolja el. Megmondja, mit akar cselekedni.

Amennyire igaz az, amit Pál ír az Isten világkormányzásáról, amikor álmélkodással állapítja meg, hogy kikutathatatlanok az ő ítéletei és kinyomozhatatlanok az ő útai és senki sem adhat néki tanácsot (Róma 11: 33—34), hanem elhatározásait magának tartja fenn, teljesen szuverén módon egyedül hozza..., annyira igaz az is, hogy a hívő ember előtt megfejtí önmagát. Bizalmasai előtt felfedi a jövőndő fátylát.

Sokan ezt úgy magyarázzák, hogy Isten embereitől, a prófétáktól, meg lehet kérdezni a jövőndöt. Csalódik, aki azt hiszi, hogy Isten emberei jósok. Mikor Isten terveibe beavatja az embert, akkor az rendszerint abban jelentkezik, hogy közbenjáró imádságra indítja őt. Ez történik itt is. Ábrahámnak elmond valamit tervéből Isten és ez Ábrahámnál imádsággá válik.

Sokan tapasztaltuk már ezt. Nem voltál még úgy soha, hogy csendesórád alatt, avagy talán legszorgosabb munkád közben eszedbe jutott egy név, vagy egy ügy és nem tudtál szabadulni tőle, mindig rá kellett gondolnod? Nem tudtad megmagyarázni magadnak, hogy miért kell rá gondolnod, de szüntelenül eszedben volt. Isten népe tudja, hogy így kezdődik az, mikor Isten valakiről, vagy valamiről beszélgetni akar velünk. Azzal az emberrel, vagy azzal az üggyel, amit eszedbejuttatott, valami történni fog. Hogy mi az, ami történni fog, azt nem mondja mindig meg. Ábrahámnak sem mondja itt meg, hogy tüzes esőt fog bocsátani Sodomára és Gomorára, csak annyi lesz világos Ábrahám előtt, hogy ezzel a két várossal valami nagy dolog fog történni. Bizonyos, hogy voltál már így. Nékem sok tapasztalatom van arról, hogy csendesórámban, vagy munkám közben Isten egyszerre csak rámnehezíti egy embernek, vagy egy ügynek a kérdését és kényszerít arra, hogy imádkozzam értük. Lehet, hogy azok, akikért imádkoznom

kell, nem tudnak semmit sem arról, hogy őket valami veszedelem fenyegetné, de nekem tudnom kell. Isten beleavatott engem ebbe a titokba és abból imádságnak kell lennie szívemben. Valahányszor így ránehezedik egy-egy ember ügye a szívünkre s mi engedelmeskedve Istennek, imádkozunk érette, — ha utána járnánk, minden bizyonnyal meglátnánk, hogy miért kellett éppen akkor könyörögnünk érette.

Isten az imádkozó embert nemcsak bizalmas barátjává, hanem munkatársává is teszi.

Ami Sodomával történni fog, az nem csupán terv, nemcsak Isten gondolatában van már meg, hanem megindult már a megvalósulás útján. Isten angyalai elindultak, hogy megnézzék Sodomát, vajjon teljességgel a hozzá felhatott kiáltás szerint cselekednek-é. És itt látjuk Isten világkormányzó munkájának egy új vonását. Isten nemcsak beavatja a barátjává tett embert az ő terveibe, hanem ebben a munkában helyet is ad az imádkozó embernek. Beülteti az embert egy olyan tanácsba, melyben Sodoma sorsát intézik. Abban a tanácsban az ember, Ábrahám, nem úgy ül ott, mint aki csak hallgatólagos résztvevő. Az imádkozó embernek beleszólást enged Isten az Ő világkormányzó munkájába.

Tudjuk, hogy mikor egy uralkodó halála után kiskorú trónörökös lesz az uralkodó, kormányzótanácsot rendelnek melléje. Így együttesen kormányozzák az országot. Nem tudom, hogy érzed-e, milyen nagy dolgról van itt szó. Arról van szó, hogy Isten az ő kormányzó munkájában ilyen régens tanácsstaggá teszi az embert. Hogy mi történik majd Sodomával, abban nemcsak Isten döntése és munkája van benne, hanem Ábrahám imádsága is. Az imádkozó embert Isten nagyhatalommá emeli. Nemcsak titkaiba beavatott barát, hanem az Ő világkormányzó munkatársa is.

Tudom, sok botránkoztató van ebben a gondolatban. Hitetlennek mindig, de hívőnek is sokszor. Azok, akik azt gondolják, hogy természettudományi alapon folynak a világon az események, kinevetik azt az állítást, hogy az imádságnak van hatalma történések befolyásolására. A hívó ember is sokszor beszél azonban így: Ezen a világon minden Isten akarata szerint történik. Isten akarátát semmiféle emberi akarattal megváltoztani nem lehet, ő végrehajtja rólunk elgondolt tervét, akár tetszik az nekünk, akár nem. Ezért is kell így imádkoznunk: Legyen meg a te akaratom. Az egyik a természeti törvényt, a másik Isten akarátát látja olyan felettünk álló, hatalmi körünkön kívül eső, megváltozhatatlan szuverén tényezőnek, melynek világot és eseményeket formáló ténykedésébe nekünk alázattal csak bele lehet és

kell nyugodnunk. Ezért vannak olyan sokan olyanok, akik szerint az imádkozásnak nincs semmi különösebb értelme, legfeljebb az a visszaható áldása, hogy önmagát nyugtatja meg vele az imádkozó ember. Pedig ez a történet azt igazolja és ezt igazolja sokezer tapasztalat is, hogy a felséges Isten engem, a nyomorult, oktalan, rövidlátó és igen sokszor ostobát gondoló embert odaállít maga elé és királyi trónja mellett szavam van abban, hogy mi történik ezen a világon. Csodálatos dolog ez! Isten az imádkozó embert az ő világkormányzó munkájában munkatársává teszi.

Ábrahám, az imádkozó ember, nagyon jól tudja, hogy Isten, aki előtt áll, bíró. Mikor elindul Sodoma felé, akkor bírói munkára készül, ítélni megy Sodomába. Nagy dolog ez a közbenjáró könyörgés szempontjából is. Addig, amíg egy ügy ítéletre meg nem érik, sok minden történhetik, addig lehet változtatni az események alakulásán, de amikor egyszer eljön Isten ítélni, akkor már minden késő. Csak addig lehet megtérni, amíg Isten el nem jön ítélni. Itt van a kegyelem határa. Az ítélet előtt a kegyelem ideje van, az ítélettel jön a jog és az igazság ideje. Mikor Isten ítélni jön, akkor már többé hiába minden könyörgés és ígéret, akkor már Isten szentsége és igazsága érvényesül. Ezt Ábrahám nagyon jól tudja. Éppen ezért nyúl olyan alázatosan ehhez a kérdéshez. De mégis szót emel. A földi bíró előtt is van joga *egy* embernek szót emelni az ítéletre megérett bűnös érdekében. Ez az egy ember a védő. Isten is megengedi, hogy mikor ítélni akar, az ő szentségével és igazságával szemben merjen odaállani a bűnös ember pártjára *egy valaki*: az imádkozó ember.

Ha csodálkozva látod, hogy a szent Isten bizalmas barátjává, sőt még munkatársává is teszi az imádkozó embert, akkor rendülj meg most annak látásán, hogy az ítélő Isten, a szent és igaz Isten, aki egy ügyet úgy látszik, hogy már befejezett, megengedi, hogy én, a nyomorult bűnös ember odaálljak eléje és imádságommal és remegő ajkammal védelmezője legyek az én bűnös embertársamnak.

Vajjon miért tesz így az Isten? Azért, mert Ő semmit sem csinál nehezebben, mint az ítéletet. Azt olvassuk I. Mózes 18: 20—21-ben, hogy mikor Sodoma kiáltása megsokasodott és bűnök felettébb megnehezedett, akkor Isten ezt mondotta: „*Alámegyek azért és meglátom, vajjon teljességgel a hozzám felhatott kiáltás szerint cselekedtek-é, vagy nem? tudni akarom.*” — Ez nem azt jelenti, mintha Isten rövidlátó lenne és a mennyből nem látná, hogy mi történik Sodomában. Ez nem más, mint emberi kifejezése annak, hogy hogyan húzódozik Isten attól, hogy rácsapjon Sodomára. Ha ő csak szentségére hallgatna, akkor már régen

elsöpörte volna Sodomát a föld színéről, de ő erre nagyon nehezen szánja rá magát. Mikor végre elindul, ezért mondja el Ábrahámnak, hogy mit akar cselekedni. Ezért engedi, hogy Ábrahám könyörögjön. Hagyja magát kérni. Nem akarja a bűnös halálát, hanem azt akarja, hogy megtérjen és éljen. Éppen azért, mert olyan nehezen pusztítja el az embert, azért teszi barátjává az imádkozó embert; azért ülteti maga mellé világhatalmú székébe és ezért engedi, hogy legyen védője bűnös embertársának.

Milyen csodálatos az a világhatalmú Isten, aki ebben a történetben előttünk áll! Lehet-e csodálkozni azon, hogy Ábrahám nagyon szerette? Pedig ő még nem látta, amit mi látunk: a keresztes, melyen Isten Fiát is hajlandó halálba adni azért, hogy életben maradjon a bűnös ember. Csodálatos Isten! Hogyne lehetne szeretni az ilyen Istent!

Az imádkozó ember

Sodoma pusztulásának kérdését joga lett volna Ábrahámnak közönyösen szemlélni. Személyesen semmi köze sem volt a városhoz. Nem lakott ugyan messze attól. Látni lehetett Sodomát onnan, ahol Ábrahám élt. Azt olvassuk I. Mózes 19: 27—28-ban: *„Ábrahám pedig reggel arra a helyre indula, ahol az Úr színe előtt állott vala. És tekintte Sodoma és Gomora felé és az egész környék földje felé és látá és íme felszállta a földnek füstje, mint a kemence füstje.”* Sodoma pusztulását tehát jól lehetett látni arról a helyről, ahol Isten és Ábrahám között a nagy jelenet lejátszódott. Máskülönben azonban Ábrahám és e város között nem volt kapcsolat. Ábrahám nem járt oda vásárolni, sem szórakozni. Neki másutt voltak a szórakozásai. Éjjel nézte a csillagos eget, nappal gyönyörködött a zöld fűben és az állataiban. Úgy, mint pásztorai. Baráti társasága a családja és a pásztorai voltak. Nem volt benne vágyakozás Sodoma lidérc-fényei után. Isten Lelkétől megvilágosítva csak bűnös örömmel találta Sodoma gyönyörűségeit. Nem volt Sodoma és Ábrahám között semmi összeköttetés. Olyan messze voltak egymástól, mint napkelet napnyugattól. Ezért lett volna joga közömbösen venni Sodoma elpusztításának tervét.

Még az is érthető volna, ha Ábrahám Sodoma elpusztulása fölött kárörömet érzett volna.

I. Mózes 13-ban van leírva Ábrahám és Lót különválása. Kánaán földjén olyan hatalmasan meggyarapodik Ábrahám és Lót jószágállománya, hogy a legelő nem elegendő nekik a jószágok legeltetéséhez és e miatt napirenden van a civakodás. Előbb csak a pásztorok civakodnak, mert mindegyik a maga nyáját tartja fontosabbnak s szeretné a másik nyáját távoltartani a jó legelőtől. De a civakodás ragadós. Átragad Ábrahámmra és Lótra is. Előbb csak feszült a helyzet közöttük. A pásztorok ingerlik gazdájukat a másik ellen. Közbelépést sürgetnek: Ne törd, hogy a másik is ott legeltessen! Ebből azután szóváltás támad Ábrahám és Lót között. A szóváltás vége az, hogy Ábrahám, aki jóval idősebb, mint Lót, hiszen Ábrahám édesapja nagyapja Lótnak, enged. Már belefáradt az örökös civakodásba és ezt az ajánlatot teszi Lótnak: *„Ne legyen versengés közöttem és közötted, se az én pásztoraim között és a te pásztoraid között: hiszen atyafiai vagyunk... Válj el, kérlek, tőlem; ha te balra tartasz, én jobbra megyek; ha te jobbra mégy, én balra térek.”* (I. Mózes 13: 8—9.) Micsoda bölcs és alázatos magatartás! Ő az idősebb, neki szól az ígélet, mely e föld tulajdonosává teszi őt és mégis kitér Lót és pásztorai elől. Lótnak engedi a választást. Nem természetes az, hogy Lót ezt az ajánlatot elfogadja. Ő a fiatalabb, vendég itt, neki kellett volna tehát a választást felajánlania Ábrahámnak. De Lót nem ezt cselekedte. Azt olvassuk I. Mózes 13: 10—12-ben, hogy Ábrahám ajánlata után

„Felemelé azért Lót az ő szemeit és látá, hogy a Jordán egész melléke bővizű föld; mert minekelőtte elvesztette volna az Úr Sodomát és Gomorát, mind Czoárig olyan vala az, mint az Úr kertje, mint Egyiptom földje. És választá Lót magának a Jordán egész mellékét és elköltözék Lót kelet felé: és elválnak egymástól. Ábrám pedig lakozik vala a Kánaán földén, Lót pedig lakozik vala a Jordán-melléki városokban és sátoroz vala Sodomáig.”

Minősíthetetlen az a kapzsi magatartás, amelyet az önző Lót tanúsít Ábrahám ajánlatával kapcsolatban. Végignézi a tájat egy hegyről és kiválasztja magának a legjobb földet. Látja a Jordán folyót, a vizet, körülötte mohón issza szeme a smaragdzöld rétet, a kitűnő legelőt és azt mondja, hogy megy keletre. A másik oldalra nem is néz. Ott hegyek, sziklák, kopár területek vannak, forrás sincs. Csak menjen Ábrahám oda!

Egészen bizonyos, hogy ha Ábrahám alázatosan el is fogadta ezt, hiszen ő ajánlotta fel ezt a megoldást, azért szívében ottmaradt a tövis és igen kapzsi embernek tartotta Lótot. Lehet, hogy ez is oka lehetett annak, hogy Sodomába be sem tette a lábát.

A hírek azonban mégis eljutnak hozzá. Hallja, hogy Lót miként gazdagodik Sodomában. Előkelő ember lesz. A nép előljárójává választják. Bírói ténykedéseket végez. Lehet, hogy mikor hallják a jövő-menő emberektől, hogy milyen jól megy Lótnak és pásztorainak, Ábrahám emberei szemrehányást is tesznek Ábrahámnak, hogy milyen ostobán viselkedett, mikor engedett választani Lótnak. Sokszor kell talán hallania, hogy most ő és pásztorai lehetnének olyan jómódban. Lehet, hogy a felesége, Sára, is sokszor tesz szemrehányást neki engedékenységéért. Bizonytalán ott volt Ábrahám szívében is a tövis e miatt s most, mikor hallja, hogy Isten elindul Sodoma elpusztítására, emberileg nagyon is érthető volna, ha azt mondaná: Mégis csak én vagyok az, aki okos voltam és Lót volt az, aki rosszul választott. Mennyi káröröm lehetett volna benne! Ha nem is Lót vagyonának pusztulása miatt, de az erkölcsi elégtétel miatt, hogy íme a kapzsi ember elvette jutalmát. Mondhatta volna Sárának és pásztorainak, akik annyiszor szemére hányták gyengeségét Lóttal szemben, hogy lám most mégis csak nyilvánvalóvá lett, hogy én cselekedtem jól. Ábrahámban azonban nincs semmi ebből a kárörömből.

Helyezkedhetett volna Ábrahám az önzés álláspontjára is. Az a terület, amelyen Lót tanyázott, ígéret szerint szintén Ábrahám birtoka volt. Gondolkozhatott volna Ábrahám úgy, hogy ha ez a két város Istennek ennyi gondot okoz most, mennyivel sokkal több baja lesz neki e két várossal, ha egyszer jogosan az ő birtokába kerül. Hát nem sokkal jobb, ha Isten elsöpri egyszerűen ezt a két várost s mire Ábrahám birtokába kerül a föld, ott újra kinő a fű, így is gondolkozhatott volna.

Ábrahamban nincs semmi közömbösség e két várossal szemben. Nincs benne semmi erkölcsi önelégültség, vagy kárörvendés, vagy önzés. Sőt, nem tudja szó nélkül hagyni, hogy Isten el akarja pusztítani a várost. Mi az oka annak, hogy nem tudja szó nélkül hagyni Sodorna és Gomora elpusztításának tervét?

Két oka van.

Az egyik Isten dicsőségének a kérdése. Ábrahám számára mindennél fontosabb Isten dicsősége. Fontosabb, mint az, hogy szegény, vagy gazdag ember lesz-e; hogy néki van-e igaza, vagy Lótnak; hogy emberek élnek-e, vagy meghalnak. Azért jött Kánaán földjére, hogy Istennek szerezzen dicsőséget. Ez az első. Ezért mondja Istennek egészen sajtáságos emberi módon, mintha Isten magatartásától Isten dicsőségét féltene: „*Távol legyen tőled, hogy ilyen dolgot cselekedjél, hogy megöld az igazat és úgy járjon az igaz, mint a gonosz: Távol legyen tőled! Avagy az egész föld bírása nem szolgálatna-é igazságot?*” Mintha azt mondaná Istennek: Uram, te tudod, hogy én mennyire szeretlek, hogy a te szolgád vagyok, hogy egész lelkem az tölti be, hogy néked legyen dicsőség, — hát nem gondolsz arra, hogy ha most elmégy Sodoma ellen, és elsöpröd az egész várost, ott nemcsak a gonoszok fognak elpusztulni, hanem az igazak is. Lehetnek ott igaz emberek is és ha azokat is elpusztítod, akkor azok az emberek, akik tudják, hogy kik ott az igazak, azt fogják mondani, hogy hol itt az Isten igazsága?! Az jó, hogy a gonoszokat elpusztítod, de az igazakat nem pusztíthatod el! Uram, te nem tehetsz ilyet! Az egész föld bírása, az igazságos Isten, nem szolgálatna igazságot?!

Akármiilyen emberi módon fejezi is ki ez azt, ami Ábrahám lelkében volt, nyilvánvaló, hogy Ábrahám szorongott lelkében az Isten dicsőségéért. Úgy érzi, hogy ez a minden: az Isten dicsősége. Ezért nem hagyhatja szó nélkül, hogy mi történjék Sodomával: Uram, te cselekedhetsz úgy, hogy ebből néked legyen dicsőséged. Az igazakért mentsd meg a gonosz gyermekeidet. Hiszen neked nagyobb dicsőséged az, hogy Te kegyelmes vagy, mint az, hogy szent vagy; hogy Te megbocsátó Isten vagy, minthogy a bűnért elégtételt vevő Isten vagy.

A másik ok, amiért nem tudja szó nélkül hagyni Ábrahám Sodoma elpusztításának tervét, az, hogy nem tudja magát elkülöníteni Sodoma lakóitól. Nem ismeri ugyan őket névszerint, csak Lótót és családját, de tudja, hogy akik ott laknak, azok is emberek. Ők is annak az Istennek gyermekei, akivel ő beszél. Néki testvérei, még ha gonoszok is. Ők is üdvösségre teremtett emberek. Ezért szeretné megmenteni őket. Emberek megmentése! Ez a másik oka annak, hogy Ábrahám nem hagyja szó nélkül Isten tervét. Ma így mondanánk: Isten dicsőségének kérdése mellett Ábrahám lelkét az emberek üdvösségéért való aggodalom tölti el. Ezért áll oda Isten és a két város közé. Mintha azt

mondaná: Uram, csak az én holttestemen át mehetsz oda. Mint szent közbenjáró mondja: Uram, én félttem a te dicsőségedet és félttem az én nyomorult testvéreimet, ezért kérek, fontold meg, hogy nem lehetne-e valamiképpen megmenteni ezeket az embereket!

Ebből a lélekből születik a közbenjáró imádság. Csak ebből a lélekből. Mert akiben ez a lélek nem lakik, annak az imádságos élete ön-maga körül forgó, önző kívánságok előterjesztéséből áll. Azok is egészen szűk körben mozognak. Az ilyen embernél a közbenjáró imádság hangjai csak igen halkán szólnak. Pedig Ábrahám magatartása a krisztusi lelkület. Ábrahám ebben a vonatkozásban csodálatos előképe a mi csodálatos főpapunknak, Jézus Krisztusnak. Krisztus ugyanezt cselekedte. Isten elindult, hogy elpusztítsa ezt a pusztulásra megérett világot és benne engem is és téged is. Akkor az Ő Fia odaállt eléje és azt mondta: Nézd, atyám, ezek mind az én testvéreim, kérek, könyörülj rajtuk és ha van egy mód arra, hogy szentséged és igazságod is megkapja a magáét és ugyanakkor megmeneküljön az emberiség, akkor válaszd ezt a megoldást. Isten ezt a megoldást választotta. De ez a megoldás a kereszt lett. Irgalmazott ennek a bűnös világnak, de úgy, hogy ítéletének minden keserűségét Krisztusnak kellett kiinnia. Jézus vállalta. Hogy Ábrahám vállalta volna-e a szegénységet, hogy Sodoma és Gomora gazdag maradjon, vállalta volna-e a halált, hogy e két városnak életben maradjon és a kárhozatot vállalta volna-e, hogy e két városnak üdvössége legyen, nem tudom. Nem hiszem, bár Izsák feláldozásának készsége mutatja, hogy Ábrahám mi mindenre képes Istenért. De Krisztus vállalta. Áldassék érette a mi egyetlen főpapunk, ki vállalta ezt a szolgálatot az ítéletre jövő Istennel szemben az Isten dicsőségéért és a mi üdvösségünkért!

A szent alku

Ábrahám imádsága sokak szerint nem is imádság. Sokkal inkább vásári alku. Az imádság ünnepélyes, az pedig, ami itt történik, a legközönségesebb alkudozás. Isten a birtokos, az Ő kezében van Sodoma élete. Ábrahám — mondjuk így — a vevő, aki folyton alkuszik és mikor Isten már beleegyezett abba az árba, amelyet Ábrahám felkínált, újra, meg újra lefelé szorítja az árakat, amíg aztán a tíz igaznál alább már ő sem mer menni.

Bármennyire ez is a helyzet, mégis azt kell mondanunk, hogy ez az ige az imádság szempontjából különösen fontos kijelentés. Az imádság ugyanis beszélgetés Istennel. A beszélgetésnek mindig két oldala van. Az imádságnak is. Mi az imádság kettős oldalából csak az emberit érzékelhetjük, azt, ami bennünk történik. A másik oldal, az isteni, el van rejtve előlünk. Az, hogy az ember imádsága milyen visszhangot vált ki Istentől, titok. Az újtestamentum imádságról szóló példázatai adnak ugyan erre a rejtett oldalra is betekintést, Ábrahám imádságának esetében azonban történetről van szó és nem példázatról. Itt egy történetben válik láthatóvá az imádkozás láthatatlan isteni oldala is.

Mihelyt így nézzük ezt a történetet, látjuk, hogy az imádságban két akarat küzd egymással: Isten és az ember akarata. Lehetne azt is mondani, hogy csak az egyik akarat küzd a másik ellen: az ember akarata küzd az Isten akaratával. Nem lehet mégsem ennyire leegyszerűsíteni az imádság kérdését. Az imádságban nemcsak az ember akarata küzd Isten akaratával, hanem fordítva is. Az imádságban nemcsak az ember akarja azt, hogy amit ő szeretne, azt akarja Isten is, hanem az Isten is küzd azért, hogy amit Ő jónak lát, azt akarja az ember is. Akarja úgy, amint akarják azt az angyalok a mennyben, tehát nem fogcsikorgatva, kényszerűségből, hanem úgy, mint aki magát azonosítani tudja Isten akaratával. Az imádság tehát ennek a történetnek a képében két akarat egymással való birkózása.

Nézzük meg, hogy hogyan birkózik egymással ez a két akarat! Egyik sem változhatatlan akarat. Isten akarata sem változtathatatlan. Ez kimondhatatlanul nagy dolog! Isten kijelenti, hogy jön és Sodomában ítéletet fog tartani, igazságot fog szolgáltatni. Isten akarata az, hogy elpusztítja Sodomát. Istennek ez az akarata azonban hatszor változik meg ennek a történetnek a folyamán. Először az az akarata, hogy elpusztítja a várost. Azután hajlandó 50 emberért megkegyelmezni, azután 45-ért, azután 40-ért, azután 30-ért, azután 20-ért és azután jön az utolsó akarata, amelynek megváltoztatását már Ábrahám sem meri kérni: tíz emberért nem pusztítja el a várost.

Ez a történet azonban nemcsak azt üzeni, hogy Isten akarata megváltoztatható, hanem azt is, hogy Isten akaratát nemcsak nagy erőfeszítésekkel lehet megváltoztatni. Nem kell az embernek ezért minden szemtelenségét és erőszakosságát összeszednie.

Gondoljunk az újtestamentum példázatára, mely a hamis bíróról szól. A hamis bíró először nem akarja elintézni a szegény asszony dolgát, de az addig jár a nyakára, addig molesztálja, míg megúnja és elintézi az ügyét csak azért, hogy hagyjon már neki békét.

Ehhez hasonló példázat az is, mely az éjjel kenyeret kérő barátról szól. A kenyeret kérő ember barátja sem akar először kikelni az ágyából, nem akarja a kérést teljesíteni. Csendben suttozja a választ, hogy ők már ágyban vannak, a gyerekei alszanak, menjen másüvé kenyeret kérni. De azután barátja erőszakoskodására kénytelen mégis kiszállni ágyából, hogy kenyeret adjon neki.

Ebben a két példázatban is szemben áll Isten akarata és az imádkozó ember akarata. Mindkét példázat azonban arra tanít, hogy Isten kéreti magát. Kitartó, az erőszakosságig békét nem hagyó emberi akarat tudja csak rábírni eredeti álláspontjának megváltoztatására. A hamis bíró s a kenyeret kérő ember barátja is csak az erőszaknak engedve, kelleetlenül teljesíti a kérést. Ábrahám történetében azonban azt látjuk, hogy Isten olyan valaki, aki akaratát boldogan, örömmel, készségesen és szívesen is hajlandó megváltoztatni. Isten a mi lelki életünk nevelése szempontjából néha nem siet azonnal a segítségünkre és nem változtatja meg azonnal akaratát, — erről beszélnek az újtestamentum példázatai, de hogy szíve mélyén boldog, ha akarata helyett a miénk történhetik meg — ha azt egyébként jönnek látja — azt világosan mutatja ez a történet. Az alku elején még próbál Ábrahám érvelni: Isten dicsősége azt kívánja, hogy ne pusztítsa el a gonoszokkal együtt az igazakat is, hogy inkább legyen kegyelmes, mint ítélő Isten, de azután már nem is indokolja kérését semmivel. Valahányszor rááll Isten az alkura s Ábrahám megdöbbenve gondol arra, hogy hátha nem találnak Sodomában annyi igaz embert Isten angyalai, minden indokolás nélkül csak előterjeszti kérését: Ezekre az egyszerű kérdésekre pedig Isten így felel: *„Nem veszttem el, ha találok ott negyvenötöt!“. „Nem teszem meg a negyvenért!“, „Nem teszem meg, ha találok ott harmincat.“ „Nem veszttem el a húszért.“ „Nem veszttem el a tízért.“* Isten ebben a történetben nem kéreti magát. Nem kell nála erőszakoskodni. Hát nem csodálatos az, hogy a király hallgat az alattvalóra, az Úr a szolgára, a szent a bűnösre s az egyedül bölcs a balgára! Ez történik ugyanis akkor, amikor Isten az imádkozó ember kérésére ilyen készségesen változtatja meg a maga akaratát. Hát nem látod, milyen csodálatos hatalmat adott kezedbe az Úr, mikor jogot adott arra, hogy imádkozzál?

Ez a történet nemcsak azt mutatja, hogy Isten hajlandó akarátát megváltoztatni, sőt készségesen hajlandó erre, hanem azt is, hogy mikor Isten megváltoztatja akarátát, azt nem érzi legyőzöttségnek. Nem úgy néz arra, ami történik, hogy az ember akarata diadalmaskodik az övé felett. A történet semmi jelét sem mutatja annak, mintha Isten elkedvetlenedett volna azon, hogy szándékának végrehajtása elé akadály gördül. Ez azt jelenti, hogy Isten mindig végrehajtja világkormányzó akarátát, ha az ember annak megváltoztatását nem kéri. Menthetetlenül elpusztult volna Sodoma minden igazával együtt, ha Ábrahám nem áll oda imádságával Isten és Sodoma közé. De ha az ember odaáll könyörgésével Isten elé, hogy változtassa meg elgondolt akarátát, akkor Isten nem érzi azt, hogy az Ő dicsőségén sérelem esik. Így áll előttünk ebben a történetben az egyik küzdő fél, az Isten akarata.

Most nézzük meg a másik fél akarátát.

Mindenekelőtt lássuk meg, hogy Ábrahám feltétlenül tiszteletben tartja Isten akarátát. Látszólag ellentmond ennek az, hogy Isten akarátát megváltoztathatónak tartja. De ez csak látszat. Ábrahám tudja jól, hogy Isten akarata megváltoztatható, de azt is tudja, hogy Isten akarátát nem az emberi akarat változtatja meg, hanem az Isten szuverén elhatározásának az eredménye. Nem azért változik meg az Isten akarata, mert Ábrahám imádkozik, hanem azért, mert Isten meg akarja változtatni. Nem Ábrahám győzelme ez Isten fölött, hanem Isten győzelme az Ő haragja fölött. Ezt látja Ábrahám. Jól tudja, hogy az ember Isten akarátával szemben csak egy álláspontot foglalhat el: az alázatosság álláspontját. Ezért van az, hogy mikor száját kinyitja újabb kérésre, mindig van benne valami remegés. Figyeld csak meg, hogyan kezdi kéréseit: *„Immár merészkedtem szólni az én Uramnak, noha én por és hamu vagyok”* — mondja a 27. versben. A 30. versben ekképen szól: *„Kérlek, ne haragudjék meg az én Uram, ha szólok”*, a 31-ben: *„Immár merészkedtem szólni az én Uramnak”*, a 32-ben: *„Ne haragudjék kérlek az én Uram, ha szólok még egyszer”*. Mennyi alázat van Ábrahámiban Isten akarátával kapcsolatban! Mennyire érzi ő Isten akarátának feljebbvalóságát!

Még maga Isten Fia is így néz az Atya akarátára. A Gecsemáné kertben Jézusban az emberi akarat harcol a mennyei Atya akarátával. Utolsó éjszakáján, halálra ítéltetése tudatában, mennyi tisztelettel áll meg Isten akarata előtt: *„Atyám ha lehetséges, múltjék el tőlem e pohár; mindazáltal ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te”* (Máté 26: 39). A mi imádságainkból pedig hányszor hiányzik ez az Isten akarata előtt való tiszteletteljes megállás, az a szent remegés, mely el kell, hogy fogja az embert, ha hozzá mer nyúlni Isten akarátának kérdéséhez.

Ábrahám tiszteletteljesen áll meg Isten akarata előtt, de ugyanakkor nagyon is céltudatosan képviseli a saját emberi akarátát is.

Figyeljük meg, hogy előbb azzal kezdi, hogy az igazakat akarja megmenteni. Közbenjáró könyörgését így kezdi: "*Avagy elveszted-é az igazat is a gonosszal egybe?*" A következő mondatban egy lépéssel már tovább megy. Világosan megmondja, hogy ő nemcsak az igazakat szeretné megmenteni, hanem az egész várost. A rákövetkező lépése az, hogy az igazak számára hívja fel Isten figyelmét. Mikor Isten megígéri, hogy ötven igazért nem fogja elpusztítani a várost, akkor nem intézi el a kérdést így: No, hála Istennek, el van intézve, — hanem nagy nyugtalansága támad a fölött, hátha nem lesz a városban 50 igaz, csak 45. Ezt a gondolatát nem így fejezi ki: Nem kedvezel-e a helynek 45 igazért? hanem így: *„Ha az ötven igaznak talán öt híja lesz, elveszted-e az öt miatt az egész várost?”* Milyen finom árnyalata ez akarata céltudatos képviselésének, mikor nem a negyvenöttről beszél, aki megmenthetné a várost, hanem az ötről beszél, aki miatt elpusztulna!

Figyeljük meg azt is, milyen csodálatosan folyik az alku. Előbb ötösével alkuszik: ötven, negyvenöt, negyven, azután nekibátorodik és már tízesével alkuszik: harminc, húsz, tíz. Csodálatos makacssággal képviseli akarátát.

Igaz, hogy az az akarat, amiről itt szó van, az Ábrahám meggyőződése szerint is Isten előtt kedves akarat, ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy akarátát céltudatosan képviseli Isten előtt.

Azt is világosan kell látnunk ebből a történetből, hogy az ember akarata Isten akarátával szemben mindig csak egy érvel érvelhet: Isten kegyelmével. Igaz ugyan, hogy itt Ábrahám látszólag Isten igazságával érvel: *„Távol legyen tőled, hogy ilyen dolgot cselekedjél, hogy megöld az igazat a gonosszal és úgy járjon az igaz, mint a gonosz: Távol legyen tőled! Avagy az egész föld bírója nem szolgáltatna-é igazságot?”*, de mindenki, aki nyitott szemmel néz, látja, hogy ez az érv nem azért mondatott el, hogy csak az igazak meneküljenek meg. Ábrahám az egész gonosz várost szeretné megmenteni, az pedig nem érv a gonoszok megmentése érdekében, hogy Isten igazságos. Ha Isten igazságos, akkor csak Isten eredeti akarata történhetik meg, Sodoma és Gomora elpusztítása, azonban Ábrahám nem az igazság, hanem a kegyelem érvényesülését akarja s ezért harcol Isten akarata ellen. Imádságának egész megfogalmazása, a benne remegő alázatosság, mind azt mutatja, hogy Isten kegyelméhez folyamodik.

Mi legtöbbször mással szoktunk érvelni, mikor a magunk akarátát szeretnénk érvényesíteni. Érvelünk földi érvekkel, legtöbbször azzal, hogy nekünk milyen szükségünk van arra, amit kérünk, vagy érvelünk homályos elménk értelmi érveivel, hogy milyen fontos és üdvös volna az, amit kérünk, de a kegyelemre apellálás szava: „a Jézus nevében” sokszor csak ép oly külső formula, záró akkord ajkunkon, mint az imádság végén az ámen.

Ábrahám csak a kegyelemmel érvel, de egy pontnál megáll. Tizen alul már nem mer alkudni. Nem tudjuk, hogy miért. Lehet, hogy azért, mert azt gondolja, hogy tíz ember mégis csak akad Sodomában. Elkezd számolni azokat, akik véleménye szerint az igazak közé sorolhatók: Lót, a felesége, a két leánya, ezeknek családtagjai. Ezek talán mégis csak félik Istent s így kikerül a tíz igaz Sodomából. Lehet, hogy ez az oka annak, hogy Ábrahám nem száll lejjebb az alkuban, de lehet, hogy úgy érezi, a kegyelemnek is van határa s ennél nagyobb kegyelmet már nem szabad kérnie.

Ábrahám megállott a tíznél, de mikor az ítéletre jövő Isten és az ítéletre megérett világ közé odaáll közbenjárónak Krisztus, ő nem áll meg a tíznél, hanem az utolsó emberig harcol, mert azt akarja, hogy a bűnösök közül egy se vesszen el, hanem megtérjen és éljen. Áldassék szent neve annak a Főpapnak, kinek az az akarata, hogy én is megmeneküljek s aki ez akaratának diadaláért utolsó csepp véréig harcol az ítélő isteni akarattal a golgotai kereszten!

A megmenekülés eszközei

A megmenekülés eszközei az imádkozó Ábrahám mellett az igazak. Kik ezek az igazak?

Ne felejtjük el, hogy itt az ótestámentummal van dolgunk. Az „igaz” szót tehát biblikusán kell értelmeznünk. Nem szabad tehát ez alatt büntelen embert érteni. Ha Isten azzal küldte volna el angyalait Sodomába, hogy keressenek ott tíz büntelen embert, akkor kár lett volna el is indulniok, mert ilyet találni nem lehet sem Sodomában, sem sehol ezen a világon. Mióta a Sátán rabságába ejtette az Édenkertben az embert, azóta az emberek között egy dologban nincs különbség és ez nem az, hogy mindenkinek meg kell halni, hanem az, hogy mindenki bűnös. Mindnyájan vétkeztünk és szűkölködünk Isten dicsősége nélkül (Róma 3:22—23).

Igaz a biblia szerint az az ember, aki Isten ítélőszéke előtt igaznak jelentetik ki. Tehát nem igaznak találják, mert ilyen egyetlen egy sincs, csak igaznak jelentetik ki. Igaznak pedig az jelentetik ki, aki kegyelmet kapott. Aki nem kapott kegyelmet, annak csak bűnös a neve Isten előtt. Igaz ember tehát a bibliában az, aki kegyelmet kapott Istentől. Ez az ótestámentumban még kevésbé nyilvánvaló. Ott sokszor a törvény, vagy a kultusz külső követelményeinek megfelelő embert is igaznak nevezik. Ilyenről azonban Ábrahámnál még nem lehet szó, a prófétáknál már nincs szó, az újtestámentomban pedig egész határozottan csendül fel, hogy a megigazítás tulajdonképpen megigazítás: kegyelemben részesedés. Igaz tehát az az ember, aki a maga méltatlanságának teljes tudatában hittel elfogadja Istentől a számára felajánlott kegyelmet. Ha egyszerűen akarjuk ezt kifejezni, akkor azt mondhatnánk, hogy az igazak csoportja Istennek népe. Azok, akik komolyan akarnak Isten gyermekei lenni. Mindegy, hogy hogyan nevezik őket: igazaknak, hívőknek, vagy megtérteknek, — tény, hogy ebben a világban élnek, de Isten kegyelméért hálás életet élnek, elszakadva e világtól, áldásul a világ számára.

Az igaz emberek Sodomában kisebbségben lévő emberek. Sodoma nagy város. Iparos és kereskedő város. Mégis amikor Ábrahám azon gondolkodik, hogy lakosai között hány ember lehet, akire el lehet mondani, hogy Isten gyermeke, úgy látja, hogy a maximális számuk 50 lehet. Mikor azonban Isten hajlandó ebbe az alkuba belemenni, nyugtalan lesz. Talán azt gondolja, hogy Isten, aki bizonyítójában ismeri e várost, mint Ábrahám, tudja, hogy ott 50 igaz embert úgysem lehet találni. Ezért azután egyre lejjebb száll az igazak számával, míg végre megáll a tízes számnál. Világos ebből, hogy Sodomában Isten népe nagy kisebbségben van. Isten népe mindig kisebbségben volt, van és

lesz ezen a világon. Ezért biztatja Isten annyiszor az övéit: *„Ne félj te kicsiny nyáj; mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy néktek adja az országot* (Lukács 12:32).

Ennek a kisebbségi sorsnak nagy kísértései vannak. Az Úr Jézus is azért figyelmezteti azokat, akik a keskeny úton járnak, hogy ne felejtsek el, hogy a keskeny ösvényen kevesen járnak, a széles úton pedig sokan (Máté 7:13—14).

Milyen kísértéseket jelent ez a kisebbségi sors a keskeny úton járó ember számára? Mindenekelőtt azt, hogy újra meg újra felteszi neki a kérdést: a helyes úton jársz-e, vagy sem? Hátha azoknak van igazuk, akik olyan tömegben járnak a másik úton! E világ szemében ugyanis az igazság mellett a legfőbb érv mindig a tömeg, amely az igazság mögött áll. Isten igéjében az igazság független attól, hogy hány ember esküszik rá és hány tagadja azt meg. Nem az emberek többségi szavazata dönti el az igazságot, hanem az igazság önmagában igazság. Isten igazságban marad akkor is, ha az egész világ fellázad ellene. Isten igéje ezt mindig világosan megmondja, de ezt elfogadni és ebbe belenyugodni nem könnyű.

Éppen azért, mivel ez a kísértés jelentkezik a kisebbségi sorsban élő ember életében, azért jelentkezik nagy erővel a másik kísértés is: a tömeg sodró ereje. A tömegnek csodálatos vonzó ereje van. Ha jársz az utcán és meglátod, hogy valahol csoportosulás támad, mi könnyebb számodra: szó nélkül továbbmenni, vagy odamenni a tömeghez és megtudni, mi van ott? Száz ember közül kilencvenkilenc odamegy megnézni, hogy mi történt. A századik legfeljebb sürgős dolga miatt megy tovább. Isten kisebbségben élő népének nagy kísértése ez. Vonzza őket a világ.

Így érti meg az ember, hogy Sodomában miért nem lehet találni tíz igaz embert. Bizonyos, hogy Ábrahám jól számított akkor, amikor azt gondolta, hogy ha senki más, de Lót családja kiadhatja ezt a tizes számot. Mégsem adta ki. Vajjon miért? A feleletet I. Mózes 19:14-ben találjuk meg: *„Kiméne azért Lót és szóla az ő vőinek, kik az ő leányait elvették vala és monda: Keljetek fel, menjetek ki e helyből, mert elveszti az Úr e várost; de az ő vőinek úgy tetszék, mintha tréfálna.”* Nyilvánvaló az egész helyzetről, hogy Lót nem tréfál. Ha tréfálna, akkor nem késő éjjel verné fel őket álmukból. Nagy dologról van szó, ha ily késő éjjel felzavarja őket. Lót riadt tekintete is, mellyel rájuk tekint, arról beszél: Szedjétek gyorsan össze magatokat, mert ezt a várost Isten el fogja pusztítani. Mégsem hajlandók reá. Pedig egészen bizonyos, hogy mikor Lót férjhez adta leányait, akkor nem Sodoma söpredékéből választott férjet számukra. Lehet, hogy olyan kérőik is akadtak, akik egészen benne éltek Sodoma fertőjében, de Lót akkor bizonyára sarkára állt és nem adta ilyenekhez feleségül leányait. Fel lehet tételeznünk, hogy Lót és családja az igaz Isten szolgálatában iparkodott állani s az ilyen

házban nevelkedett leány minden bűne ellenére is ahhoz vonzódott elsősorban, aki legalább is rokonszenvezett az igazakkal. Nézzétek, mégis hová jutottak! Mikor élet és halál kérdéséről van szó, kikacagják apósukat, hogy elment az esze, hogy ilyen tréfát csinál velük. Így sodorja el a kisebbséget Sodoma többségének az árja!

A kisebbségi sors megtöri a kisebbségben élő csoportnak erkölcsi ellenálló erejét. A vőknek az állásfoglalása megingatja Lót leányait és feleségét is elhatározásukban. Sőt, mikor kikacagják vejei, maga Lót is gondolkodik azon, hogy nem családjának van e igaza az angyalokkal szemben. Érzitek-e ezt a lehetetlen helyzetet? Az angyalokkal szemben a hitetlen világnak adni inkább igazat! Úgy kell másnap hajnalban az angyaloknak erőszakkal megfogni a kezüket és kivinni őket a városból.

A kisebbségben élő nép mindig megvetett nép is. Nem tudjuk, hogy mennyi összetartás volt az igazak között Sodomában. Nem tudjuk, hogy volt-e ott más család is, aki Isten akarata szerint akart élni, de az bizonyos, hogy ez a pár ember próbálta élni a maga „vallásos” életét. Templomuk ugyan nem igen volt, de nekik is lehetett egy oltáruk, ahol áldozataikat bemutatták az egyedül igaz Istennek. Valószínű, hogy a pogány isteneknek áldozatot bemutató, vagy ilyenekkel egyáltalán nem törődő nagy pogány tömegek lenézték őket és talán gúnyolták is, amikor áldozatot mutattak be. Ez az Isten kisebbségben élő népének a sorsa ebben a világban. Kinevetik, lenézik és gúnyolják őket. Ha Sodoma népét valaki megkérdezte volna, hogy a lakosság melyik rétegét tartja a legkiválóbbnak és legfontosabbnak, bizonyára különböző feleletet kapott volna. Voltak, akik az iparosokat, voltak, akik a kereskedőket tartották a nép elejének, de voltak, akik a földműveseket helyezték előtérbe, mert a kenyér a legfontosabb, nélküle nincs élete a városnak. Abban azonban valószínűleg mindnyájan egyetértettek, hogy a város legjelentéktelebb része, a legsemmirevalóbb réteg az igazak. Ezek sem nem szoroznak, sem nem osztanak. Megvetett nép.

És mégis mit mond nekünk ez a történet az igazakról? Azt mondja, hogy ez a lenézett ember-csoport a legfontosabb ember-csoportja az egész Sodomának. Sodoma jövője nem azon fordul meg, hogy ki ott a polgármester, vagy milyen szakképzett emberek állanak a város élén, sem azon, hogy a földművelők milyen hűségesen szántanak és milyen rekordtermést produkálnak, még azon sem, hogy hogyan folyik be a város pénztárába az adó, hanem azon, hogy ez a lenézett kis csoport, az Isten népe, hány tagból áll. Ezen fordul meg minden. Ez olyan igazság, amelyet ez a világ kinevet, de amelyet Isten igazol. Egy családban, egy gyülekezetben, egy városban, egy országban minden az igazakon fordul meg.

Érzed-e, hogy ez a megvetett kicsiny csoport Isten ígéjének fényében hogyan nő meg a maga jelentőségében? Így érti meg az ember,

miért tartja Isten ennyire számon őket, és miért hallgatja meg az értük mondott imádságokat.

Maguk az igazak sincsenek mindig tudatában nagy jelentőségüknek. Ez a történet is ezt mutatja. Sodomában ott jár két angyal. Lót nagyon jól tudja, hogy a két angyal milyen megbízatással jár a városban, a többinek is megmondja és mégsem ébrednek tudatára az igazak, hogy milyen sorsdöntő éjtszaka az, ami ráborul Sodomára. Nem gondolnak arra, hogy egy csodálatos népszámlálás folyik a városban, ahol nem az embereket számolják össze, hanem Isten népét és minden azon fog megfordulni, hogy ennek a népszámlálásnak mi lesz az eredménye. Ha lesz tíz igaz ember, akkor holnap reggel is ugyanúgy indul az élet Sodomában, mint minden reggel és az embereknek halvány fogalmuk sem lesz arról, mit hártott el felőlük a tíz igaz ember. De ha nem lesz? Még maguk az igazak sem tudják, hogy ha nem lesz ki a tízes szám, micsoda veszedelem jön a városra. Ez a kérdés dől el ezen az éjtszakán és nem gondol rá senki.

Minél nehezebb időket élünk, annál világosabban kell látnunk azt, amit ez a történet kijelent. Tudnunk kell, hogy családjunknak, gyülekezetünknek, hazánknak s ennek az egész világnak ítélet előtt álló sorsát az fogja eldönteni, hogy hányan vannak, akiket igaznak nevez az Úr. A sorsdöntő napokban a megmenekülés eszközei, a megmaradás zálogai: az igazak.

Látod, milyen sorsdöntő nemcsak az egyén, hanem a közösség szempontjából is egy ember megtérése? Valahányszor ezt a történetet olvasom, mindig megjelenik szemem előtt egy kép. Az angyalok járnak Sodoma utcáit. Betekintenek minden házba és minden szívbe. Egyre lassabban és egyre szomorúbban mennek. Négy embert találtak már, de ötödiket nem sikerül találni. Megállnak Lót vőinek házában és gondolkodnak azon, hogy nem lehetne-e őket is odaszámolni az igazakhoz, de látják, hogy nem lehet. Milyen szomorúság ez a számláló angyalok számára! Hat emberért, aki hiányzik a városból, el kell pusztítani másnap mindent. A virágzó város, a sok erőfeszítéssel megépített otthon üszkös rom lesz holnapra, mert a négy igazhoz hiányzott még hat.

Ha ma végigjárnak Isten angyalai közöttünk, nem tudom, hogy mennyi az a szám, amit fel kellene mutatniuk, amely miatt ítéletét fel függesztené felettünk Isten, de tudom, hogy milyen rettenetes az még gondolatnak is, hogy esetleg egy hiányzik már csak belőle s az az egy éppen én lennék, aki mellett az angyal megszorodva megy el: ezt sem lehet Isten népéhez számítani, hát jöjjön az ítélet.

Mondd testvérem, benne vagy-e te ebben a kicsiny, e világban megvetett, de Isten előtt számontartott csoportban, melyen minden megfordul: élet-halál, üdvösség és kárhozat?

Akik elpusztulnak

Az igazak mellett van egy másik tábor is, melynek sorsa szorosan össze van kötve az igazak sorsával, ezek a gonoszok. Igaz, hogy csak egyszer mondja ki Ábrahám ezt a szót, máskülönben a városról, a népről beszél, de mindig a gonoszokat érti alatta.

Kiket kell érteni gonoszok alatt?

Amiképpen az „igaz” nem erkölcsi fogalom a bibliában, hanem theologiai, éppen úgy a gonosz sem erkölcsi fogalom, hanem theologiai.

Sodoma úgy szerepel a köztudatban, mint rettentő erkölcsű város. I. Mózes 19. fejezete elegendő bizonyíték arra, hogy Sodoma az erkölcsi fertő legmélyén van. Orcapirulással olvassa az ember, mint bánnak a sodomabeliek az angyalokkal. Mégis azt kell mondanunk, hogy nem ez a gonoszok legjellemzőbb vonása. Sodomában bizonyosan laktak más emberek is, nemcsak ilyen erkölcsileg kifélcamodottak, Istentől elrugaszkodottak. Jézus is beszél egyszer Sodoma lakóiról Lukács 17: 28—29-ben. Így nyilatkozik róluk: *„A Lót napjaiban ettek, ittak, vettek, adtak, ültettek, építettek; de amely napon kiment Lót Sodomából, tűz és kénkö esett az égből és mindenkit elvesztett.”* Letagadhatatlan az ellentét Mózes és Jézus Sodoma lakóiról alkotott véleménye között. I. Mózes 19. fejezete arról beszél, hogy a város fenéig romlott, Jézus pedig semmit nem beszél arról, hogy fajtalankodásban élt volna a város. Jézus szerint Sodoma lakosságának élete abban állott, hogy ettek, ittak, vettek, adtak, ültettek, építettek. — Hát kinek lehet ez ellen kifogása!? Ettek, ittak. Hát lehet egyáltalán élni evés és ivás nélkül? Bűn az, ha valaki fenn akarja tartani az életét? Azután vettek, adtak, tehát kereskedtek. Hát nem természetes, hogy egy nagy iparos- és kereskedővárosban élénk az üzleti élet? Azután ültettek. Hát merheti valaki kifogásolni azt, hogy megművelik a földet, amikor mezőgazdaság nélkül nem tartható fenn az emberi élet? És hogy építettek? Természetes, hogy építkeztek, hiszen az előbbiekből látszik, hogy szorgalmas nép lakta e várost. Mi kivetnivaló van azon, hogy rendes házakban akartak lakni s kultúréletet élni?

Az ellentét a Sodoma lakóiról alkotott két felfogás között csak látszólagos. Jézus is látja azokat az erkölcsi foltokat, amelyekről az ótestamentum beszél, nem mellőzi azokat hallgatással, hanem épp hallgatásával beszél azokról. Ugyancsak Lukács 17. fejezetében beszél az Úr a Noé kortársairól. Azt mondja róluk, hogy ettek, ittak, házasodtak, férjhezmentek mindaddig, míg Noé bement a bárkába. Ha most összehasonlítjuk e két kort, akkor nagyon érdekes megfigyelést tehetünk. Mindkét kor Isten haragját maga ellen kihívó, ítéletre és

pusztulásra megérett kor. Van azonban valami, ami Noé idejében nem volt, ellenben Lót idejében megvolt és fordítva is. Noé idejében csak arról van szó, hogy az emberek éltek önfenntartó életüket: ettek, ittak, házasodtak, de nincs szó arról, hogy vettek, adtak, ültették, építettek volna, nincs szó tehát a kereskedelemről és iparról. Lót idejében már arról is szó van, hogy kereskedtek, építkeztek, de arról nincs szó, hogy házasodtak volna. A családi életéről Jézus Sodomá-val kapcsolatban hallgat. Ezzel azt is mondja, hogy itt családi életéről nem lehet beszélni. Ez a nagy hallgatása Jézusnak nagy ítélet Sodoma romlottsága felett.

Ha Jézus szemével nézzük Sodoma gonoszságát, meg kell látnunk, hogy az igazak és a gonoszok csoportja között nem az erkölcs, vagy erkölcstelenség kérdése a döntő, nem ez a választó vonal, amelyen innen vannak a jók és túl a gonoszok. Mi hát akkor az a választóvonal, amely elválasztja az igazakat és a gonoszokat egymástól?

A Noé-korabeli és a Lót-korabeli népről Jézus által rajzolt képnek van egy közös vonása. Mindkét nép Isten nélkül való. Egyik nép életében sincsen helye Istennek. Esznek és isznak, kereskednek, földet művelnek és építkeznek. Lehet, hogy ügyes kereskedők, jó gazdák, becsületes, megbízható iparosok, de Istennek nincs helye az életükben. Így mondja el Jézus az életük történetét és ugyanígy látja azt az ótestamentum is. Istennek nem engednek beleszólást az életükbe. Némelyiknél abban jelentkezik ez az Isten nélkül valóság, hogy istenük lesz a hasuk. Csak a dúsan terített asztal fontos számukra. Enni, inni, gyönyörködni akarnak csupán és nem törődnek azzal, hogy mindez a ma számukra oly drága kincs kezükből kihulló semmivé lesz egykor. — Vannak olyanok, akiknél ez az Isten nélkül valóság abban jelentkezik, hogy mindenük lesz a földi foglalatosságuk. Sem nem hallanak, sem nem látnak mást, csak e körül forog egész életük. Lehetnek nagyon becsületes, derék emberek, akik munkájukat illetően példák lehetnének a mai ember számára is, de Isten nem kell nekik. — Megint másoknál az életnek Istentől való teljes függetlenítése abban jelentkezik, hogy az erkölcstelenség oly nagy mélységeibe zuhannak alá, hogy gondolni is irtózat arra a fertőre, amelyben élnek. A következmények, a gyümölcsök mások, az alapbűn ugyanaz: az istentelen, Isten nélküli élet, amelyben egyforma — pár híján — Sodoma minden lakója.

A gonosz tehát elsősorban nem erkölcsi, hanem theologiai fogalom. Gonosz az az ember, aki Isten nélkül él ezen a világon.

Tudom, hogy ez bizonyos zavart is kelthet. Bizonyos, hogy Isten mindentűt jelenlétét senki sem gátolhatja meg. Ha behunyom a szemem s azt állítom, hogy nem süt a nap, az még nem jelenti azt, hogy sötétség van. Aki azt mondja, hogy Isten nélkül él, az is Isten jelenlétében él. Az is bizonyos, hogy Isten nélkül senki sem tarthatja fenn életét e világon, hiszen Isten kegyelméből élünk mindnyájan. Az istenkáromló, soha nem imádkozó embernek is Isten adja meg a mindennapi kenyeret. Ő maga

ígérte meg, hogy esőt ad mind a jóknak, mind a gonoszoknak s felhozza napját egyformán minden emberre. Minden ember életében s élete mögött ott van Isten. A gonosz mondhatja, hogy Isten nem törődik velem, de azért Isten mégis törődik velem. Mondhatja, hogy Istent ő nem látta, de Isten látja őt és figyeli. Ennyiben igaz az, hogy senki sem élhet Isten nélkül.

És mégis igaz az is, hogy lehet Isten nélkül élni. Isten nélkül él valaki akkor, ha behunyja a szemét készakarva az élet hit-valóságai előtt, amikről a zsidókhöz írt levél 11. részének 1. verse így ír: *„A hit pedig a reménylett dolgoknak valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés.”*

Gonosz tehát az az ember, aki elhesseget magától minden olyan hatást, mely a láthatatlan világból, Isten világából árad felé.

Figyeljük meg, hogy Sodoma életében mennyire nyilvánvaló az, hogy a gonoszoknak ez a fő jellemvonása. A „láthatatlan” részét e világnak nem akarják látni. Itt élnek világukat a látható világban. Lehet, hogy nagy terveket szőnek. Lehet, hogy azon az emlékezetes éjtszakán is azon töri a fejét valamelyik, hogy hogyan utazik el idegen földre olcsó árúért és milyen üzletet köt majd azzal itthon. Lehet, hogy már készül is az útra. A másik talán elkészíti ekéjét, hogy korán reggel indulhasson szántani. A harmadik talán kiadja a parancsot, hogy holnap hozzákezdjen az építéshez és nézegeti a terveket, melyek szerint építkezni akar. A háziasszonyok talán azon törik a fejüket, hogy holnap milyen nagy lakomát fognak készíteni. Mindenki mindennel törődött, csak arra nem gondolt egyik sem, hogy van egy láthatatlan világ, melyben van Isten, akivel ők nem törődnek és ez az Isten elindult már azért, hogy kimondja felettük az ítéletet és eltörje felettük a pálcáját. Ott járnak már az angyalok és benéznek minden emberhez, de ők nem látnak az angyalokban mást, csak két embert. Nem gondolnak arra, hogy ezeknek a kezében van letéve jövőjük sorsuk. Sejtelmük sincs arról sem, hogy van tőlük pár kilométerre egy ember, aki talán még sohasem volt köztük, névszerint talán nem is ismeri őket, de tusakodik Istennel óerettük. Nagy dolgok történnek körülöttük. Sorsuk forog kockán, ők azonban az egészeztől mit sem sejtene.

Ezek a gonoszok. A gonoszoknak pedig egy a sorsuk: elvesznek. Újra hangsúlyozom, hogy a gonosz nem erkölcsi fogalom. Ha azt mondanám, hogy gonosz annyit jelent, mint bűnös ember, akkor természetes, hogy el kell pusztulnia, de ha azt mondom, hogy a gonosz annyit jelent, mint Istennel nem törődő ember, akkor megdöbben az ember arra a kijelentésre, hogy a gonoszok vége pedig halál és pusztulás.

Mit gondolsz? Ha Isten angyalai végigjárnának ma itt és benéznének házadba, szívedbe, gondolatvilágodba úgy, ahogyan csak ők tudnak nézni

és látni, hová soroznának téged, az Istennel élő igazak, vagy az Isten nélkül élő gonoszok közé Figyelmeztetek, hogy nem arról van szó, hogy milyen bűneid vannak, mert ha ezt néznék az angyalok, akkor nem találnának különbséget közöttünk, mert mindnyájan vétkeztünk és szűkölködünk az Isten dicsősége nélkül. Erkölcsi értelemben mind gonoszok volnánk, de theologiai értelemben az egyik csoport Istentől kegyelmet kért és kapott, a másik csoport pedig mindezzel semmit sem törődik. Egyetlen valóság számára a látható világ. Ebben éli életét. Ez az első. Utána jöhet sok minden... kultúra, művészet, jóság, szeretet, mint életdíszítő tényező... azután egy nagy semmi... s aztán utolsónak jöhet majd az Isten. A besorolás tehát attól függ, hogy hányadik helyen van az embernél az értékek rangsorában Isten.

Nem lehet és nem szabad életemben nem az első helyre tenni Istent. Különben menthetetlenül a gonoszok sorsára jutok. A gonoszok sorsa pedig az elpusztulás.

Érdemes volt-e imádkozni?

Ez a történet tulajdonképpen egy izgalmas történet. Ha ma írná le valaki, milyen izgalmas riportot, vagy lélektani regényt kanyarítana belőle! Isten igéje azonban nem hajszol szenzációkat. Egyszerűen mondja el a dolgokat. Számára a tény a fontos és nem a stílus. Egyszerű mondataiban is benne dobog azonban az izgalom. Mikor Ábrahám odaáll Isten elé, mindig valami szent remegés hangzik kezdő mondatában. Szorongó érzéssel gondol arra, hogy szabad-e neki beleszólni Isten akaratába. Mikor azt látja, hogy Isten nem veszi felségsértő tolokodásnak, ha szól, hanem hajlandó beleszólást engedni világhormányzó terveibe, izgalommal számolja az igazakat: Hátha nem lesz 50 és akkor elpusztul a város, mert én ostobán 50-et kértem és nem 45-öt. Milyen izgalommal hordozhatta Ábrahám a felelősséget a mértékért, ami ha megvan, Sodoma megmarad, ha nincs meg, elpusztul!

A történet így fejeződik be: *„És elméne az Úr, minekutána elvégezte Ábráhámmal való beszélgetését; Ábrahám pedig megtére az ő helyére.”* Mintha feloldódnék e szavakban a nagy feszültség. Az Úr elmegy a maga útjára és Ábrahám is, mint aki megtette minden kötelezettségét, amelyre indította a Lélek, elmegy a maga helyére. Isten végzi az ítélet előtti vizsgálat munkáját, Ábrahám pedig talán a családi körébe, vagy a nyájához megy. Az izgalom azonban mégsem fejeződik itt be. Ábrahám nem tud szabadulni továbbra sem attól, ami történt. Ezt mutatja a 19. fejezet. A 27—28. versben ezt olvassuk: *„Ábrahám pedig reggel arra a helyre indula, ahol az Úr színe előtt állott vala. És tekintte Sodoma és Gomora felé és az egész környék földje felé; és látá és imé felszálla a földnek füstje, mint a kemence füstje.”* Tehát a 18. és 19. fejezet között történik valami Ábráhámmal. Egy éjszaka telt el a két fejezet között. Nem tudjuk, hogy miképpen aludt el Ábrahám azon az éjszakán, de hogy a gondolatai ott jártak Sodomában, azt mutatja az, hogy reggel korán kimegy arra a helyre, ahol beszélt Istennel és kutatja a látóhatárt, mi történt az éjjel a várossal. Vajjon kettétörte-e pálcáját Isten a bűnös város fölött, vagy megkegyelmezett? Ha Isten haragjának pirja nem jelenik meg Sodoma fölött, akkor érdemes volt megharcolni a tegnapi harcot, de ha a távolban megjelenik Isten haragjának a pirja, akkor az azt jelenti, hogy minden hiábavaló volt, nem találtak ott tíz igaz embert az angyalok. Ahogyan Sodoma felé néz, egyszer csak váratlanul megjelenik egy füstoszlop Sodoma fölött. Egyre sűrűbbé válik. Lomhán terjeszkedik el a látóhatáron. *„Felszálla a földnek füstje, mint a kemence füstje.”* Ábrahám eltakarja a tekintetét. Összeroskadva

elindul hazafelé és közben, míg megtér az ő helyére roskadozó térdrel, lelkében felmerül a gondolat: érdemes volt mindezt végigcsinálni?

Isten imádkozó népének lelkében bizony sokszor felmerül ez a kérdés: érdemes-e imádkozni? A hit és a tapasztalat sokszor összeütközik egymással az imádkozó emberben. A hit azt mondja, hogy érdemes imádkozni, a tapasztalat azt mondja, hogy nincs az imádságnak semmi következménye, kár tehát az energiáért, amit az ember belefektet az imádságba, a harcért, amellyel szembeszáll Isten akaratával. Az egyetlen józan magatartás csak az lehet mondja a kísértésben lévő ember — hogy az ember nem száll szembe Isten akaratával, hanem elfogadja azt úgy, amint Isten elvégezte. Ha el akarja pusztítani Sodomát, úgyis hiába alkuszom vele. Csak az történik, amit Isten akar. Nincs értelme a közbenjáró imádságnak.

Nézzük ennek a történetnek az üzenetét most ebből a szempontból.

Azt a kérdést, hogy érdemes-e imádkozni, nem érdemes feltenni. Csak akkor volna érdemes feltenni, ha az embernek megvolna a lehetősége arra, hogy előre mérlegelje, eredménnyel fog-e járni akciója, vagy sem. Már pedig ez a jövő titka. Isten a jövőt elrejtette előlünk és mi nemcsak azt nem tudjuk, hogy holnap mi lesz, de azt sem, hogy mi lesz a következő pillanatban. Téved tehát az az ember, aki azt gondolja, hogy ki lehet számítani azt, mit érdemes csinálni. Aki pedig csak azt hajlandó megtenni, amit előre kiszámíthatóan érdemes megtenni, az sohasem fog semmit sem csinálni. Ha a szántó-vető öszszel, vagy tavasszal a maga munkáját csak annyiban volna hajlandó elvégezni, amennyiben biztosra lehet venni a jó időjárást az egész év folyamán, akkor szántatlanul és vetetlenül maradna minden föld, mert mindenki azt mondaná, hogy ilyen bizonytalanra nem érdemes vetni. Ha a családi életre csak akkor szánná magát rá valaki, ha ki tudná előre biztosan számítani, hogy házassága boldog házasság lesz-e, akkor soha egyetlen házasságkötés sem történnék, hiszen ez kiszámíthatatlan. Ezért mondom, hogy nem érdemes feltennünk ezt a kérdést: érdemes-e imádkozni? Erre sem én nem tudok felelni, mert ember vagyok, sem te, sem senki e világon.

Nemcsak előre nézve, de hátrafelé nézve sem tudunk felelni erre a kérdésre. Sem erre a kérdésre: Érdemes lesz-e imádkozni?, sem erre: Érdemes volt-e imádkozni?

Mikor Ábrahám kora reggel megáll azon a helyen, ahol előző napon az Úrral beszélt és szomorúan állapítja meg magában, hogy hiába imádkozott tegnap, nem látja jól a dolgot. Mert ő csak azt látja, hogy ég Sodomá, de azt, hogy mégis vannak emberek, akiket imádsága megmentett, akiket az angyalok kiragadtak a városból, azt nem látja. Azt

hiszi, nem volt érdemes imádkozni, pedig érdemes volt imádkozni, hiszen ezáltal menekült meg Lót családja.

Azt a kérdést, hogy érdemes-e imádkozni, nemcsak nem érdemes feltenni, de nem is szabad feltenni. Vannak dolgok, amelyek függetlenek attól, hogy érdemes-e megtenni, vagy nem; kedves-e az nekem, vagy kellemetlen. Ezek azok, amelyek a kötelesség körébe tartoznak. A kötelességnél nem lehet mérlegelni, hogy kifizetődik-e, vagy sem. A kötelesség... kötelesség. Végezni kell, akár érdemes, akár nem. Az eredmény lemérése sem az én dolgom. Hová jutna ez a világ, ha az ember a kötelességek közül csak azokat végezné, amelyeket érdemesnek tart arra, hogy végezze.

Ebbe a csoportba tartozik az imádság is. Az imádság nemcsak felkínált lehetőség, amellyel az egyik ember él, a másik nem, hanem kötelesség is. Igaz, az imádság drága kitüntetés, szent előjog is. Nagy dolog, hogy Isten megengedi, hogy eléje állhassunk; hogy világkör-mányzó, üdvözítő nagy terveibe beleszólhassunk. Igaz, hogy mindenki magát szegényíti meg, ha nem él vele, de ugyanakkor nyilvánvaló az is, hogy az imádság kötelesség is. Vannak olyan imádságok is, amelyekre esetleg mondhatom azt, hogy az én dolgom, imádkozom-e, vagy sem, de mikor nem rólam van szó, hanem másról, olyanokról, akikért való felelősséget helyeztet reám Isten, akkor nincs jogom azt mondani az imádságra biztató Szent Léleknek: *„Avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiamnak?”* (I. Móz. 4: 9.) Ábrahám is nagyon jól látta, hogy nem teheti túl magát Sodoma kérdésén azzal, hogy nem tartozik reá. Abban a gonosz városban mégis csak volt egy család, amelyhez őt vérségi kötelékek fűzték, neki tehát kötelessége volt, hogy a Lélek indításának engedelmeskedve a közbenjáró imádság szolgálatát végezze. Imádságos életünk meglanygulása ellen kimondhatatlan nagy erőt tudna nyújtani az, ha nemcsak azt látnánk, hogy az imádság a hívő szív önkéntes megnyilatkozása, hanem azt is, hogy kötelesség, isteni parancs, melyet végezni kell.

Azt a kérdést, hogy érdemes-e imádkozni, nemcsak nem érdemes és nem szabad, hanem tulajdonképpen nem is lehet feltenni. Vannak olyan dolgok e világon, amelyeken az ember nem tudja magát túltenni nemcsak azért, mert a kötelesség körébe tartoznak, hanem azért is, mert a szívünk kényszerít a velük való foglalkozásra.

Mennyi dolog van ezen a világon, mely nem fizetődik ki és mégis nem lehet, hogy ne tege az ember, mert a szíve kényszeríti reá! Ha az édesanyák a gyermekeikről való gondoskodásukat attól tennék függővé, hogy érdemes-e, vagy sem, akkor a gyermekek milliói maradnának gondozatlanul, mert minden szülőnek van keserves tapasztalata arról, hogy nem „érdemes” a gyermekekről gondoskodni. És mégsem tudja túltenni magát ezen a szülő, mert érzi, hogy bent a szíve mélyén van

valami elkötelezés, amely több, mint parancs, több, mint illendőség, amelynek nem lehet nem engedni.

Ábrahámot is csak a vérségi kapcsolat fűzi Sodomához Lóton keresztül. Igaz, hogy Lót önző módon viselkedett vele szemben s ez lehűthette volna Ábrahám rokoni érzelmeit, de mégis, mikor Lóték veszedelemben forognak, Ábrahám elfelejt mindent, mert nem teheti, hogy szó nélkül engedje elpusztulni azokat, akik mégis csak hozzátartoznak.

Ez a történet világos példa arra, hogy Isten rendszerint nem mutatja meg azonnal imádságaink eredményét, rendszerint más az eredmény is, mint amit imádságainkban kértünk, de azért mégis érdemes imádkozni. Milyen kár lett volna, ha Ábrahám eleve arra az álláspontra helyezkedik, hogy nem érdemes imádkozni, menjen minden a maga útján, úgy sem lehet már a veszedelmet feltartóztatni! Így mégis négy ember megszabadul a sodomai ítéletből. Egy ugyan elpusztul ezek közül is a saját bűne következtében, de három mégis csak életben marad. Milyen kár lett volna ezt a közbenjáró imádságot el nem mondani! Igaz, hogy Sodoma megmentése nem sikerült, sokezer ember, rengeteg érték elpusztult, de igaz az is, hogy mégis — tűzből kikapott üszöggént — három ember életben maradt és ez Ábrahám imádságának az eredménye.

Isten imádságot meghallgató és teljesítő Isten. Várja tőlünk az imádságot. Maga biztat arra, hogy hitünk dacoljon a tapasztalattal és ne restüljünk meg az imádságban, mert az imádságon nagy dolgok fordulnak meg.

„Igen hasznos az igaznak buzgósgóságos könyörgése.” (Jakab 5: 16.)

Azért: Imádkozók, imára fel!

Érdemes imádkozni!

TARTALOMJEGYZÉK

	Lap
Egy város sorsdöntő napjai — — — —	3
I. A világhormányzó Isten — — — —	5
II. Az imádkozó ember — — — —	10
III. A szent alku — — — —	14
IV. A megmenekülés eszközei — — — —	19
V. Akik elpusztulnak — — — —	23
VI. Érdemes volt-e imádkozni? — — — —	27

